

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 20 kr. — Egy eszám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és Egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.

Kiadóhivatal: K.-Vásárhelyt az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések előfizetési pénzei küldendők.

A parlamenti szünet.

Budapest, 1899. július 8.

A főrendiház mult kedden ülést tartott, melynek napirendjére az összes kiegyezési javaslatokat tüzték ki. Miként előrelátható volt, a főrendiház ebben az egyetlen ülésében el intézte az összes kiegyezési javaslatokat és azután királyi kéziratral el fogják napolni az országgyűlést szeptember 28-ig. Erős ősz lesz, mire megint összeül az országgyűlés.

Már régen volt, hogy az országgyűlés olyan Megelégedéssel és megnyugvással ment volna pihenőre, mint az idén. Tavaly ilyenkor nagy haraggal oszlott szét a Ház, azzal a sötét gondolatokkal, hogy az ádáz harcok ujult erővel, még nagyobb dühvel folytatják. A nyári szünet is igen zavaros volt a kiegyezési tárgyalások miatt. Az ischli tanácskozások pedig, a melyek augusztus hóban tartattak, valóságos izgatottságba hozták az országot. Épen azért utólag királyi rendelettel napolták el a Ház tanácskozásait, nehogy az ellenzék hirtelen követelje vala a Ház összeülését még aszúnet alatt. Kezdetben ugyanis csupán a Ház határozatával napolta el az üléseit. Ezzel szemben pedig husz képviselőnek joga van ülést kérni. Ez is jellemzi a tavalyi szüneti hangulatot, hogy olyan intézkedések megtételére volt szükség, hogy a Ház összejövele ki legyen zárva.

Nem ismételtük a tavalyi nyári szünet eseményeinek felsorolását és az ischli tanácskozások eredményét is felesleges újból felhozni. Hisz ebből indult ki az obstrukciós hadjárat és ebből keletkezett az a parlamenti esőd, mely közel félesztendeig a legnagyobb bizonytalanságban tartotta az országot, kimérhetetlen károkat, anyagi és erkölcsi veszteségeket okozván az országnak. Csupán összehasonlítás miatt utalunk most a tavalyi eseményekre, hogy a mostani politikai helyzetet és ennek újaz regime-nek alapjait megérthessük.

Tavaly a párthatalom, a párturalom vitta elkeseredett csatáját. Az ellenzék és kormánypart jóformán a párthatalomért küzdött. A kiegyezés körülbelül csak ürügy volt. Az egyik a meglevő hatalmat ürdte körömszakadtáig, a másik pedig utolsó, kétségbeesett küzdelmet kezdett a több évtizedes párturalom ellen, mely minden más politikai irányzat érvényesülését mereven kizárta és visszautasította.

Ebben a makacs harcban épen nem volt szabad, hogy valamely fél győzzön. Ha a kisebbség győz, a parlamentáris elven roppant rést ütnek; ha ellenben a kisebbség teljesen letiportatik, akkor meg a parlamentáris abszolutizmusnak egy új és veszedelmes fajtája burjánzik fel, mely szintén merő ellentétje a parlamentáris elvnek. Merőben ellenkezik azzal az elvvel, hogy a parlament a kölcsönös meggyőzés, a kapacitáció rendszerén alap-

szik. Az elvek és politikai elvek mérkőzése folytán állván elő a parlamenti határozat, a döntés.

A tények hatalmánál, a tények erejénél fogva kellett bekövetkezni a megoldás harmadik esetének, a megoldás ama módjának, a melynek helyességét Széll Kálmán ismerte fel legelőször és a kinek sértetlen politikai multja, korrekt egyéni és államférfiai jelleme a legteljesebb bizalmat keltette a küzdő felekben, mikor Széll Kálmán közéjük állott, hogy a parlamenti ellenségeskedést megszüntesse. Ezért a pacifikáció művének sikere jó részben Széll Kálmán egyéniségének, kiváló személyes tulajdonságainak javára esik.

A kibontakozás abból az alapgondolatból indult ki, hogy a szabadelvűpart tagjaiban élő kizárólagos párturalmat meg kell szüntetni. Mert ez a párthatalmi monopolum volt az ellenzék elkeseredésének egyik oka. Miután elvi ellentét tisztán a függetlenségi és 48-as párt, valamint a szabadelvűpart és néppárt között áll fenn, ennek következtében ezek egyesülése ki van zárva. Ellenben ezen pártok és a szabadelvűpart között épen nincs kizárva a szívélyes pártközi érintkezés, melyet Széll Kálmán oly szívesen ápol és ebben a tekintetben a függetlenségi párt és a néppárt részéről is a legnagyobb előzékenységgel találkozik. A volt nemzeti párti tagoknak a szabadelvűpartba tör-

TÁRGZA.

Kézdi-Vásárhely város története.*)

Írta: Dobay János.
(Folytatás.)

Az 1692. évben az esztelneki zárdá, Jankó Péter és nejétől a Kantában egy telket kap ezen egy szép tágas rendházat építvén átköltözik s 1696-ban már a szerzetesek lelkészi teendőket végeznek s az iskola is működik. Az új zárdát a vallásos buzgóság sok adománnyal gazdagította. Így br. Apor István, az erdélyi hadak vezére; Mikes Mihály, Geréb János, Kozma József jelentékeny adományokat tettek, melyeknek révén a kolostor mostani alakjában 1713-ban elkészült, míg a jelenlegi templom 1795-ben fejeztetett be.

A kantai algyimnasium a szabadságharc befejezése után bezárattott s az abszolutizmus korszakában adóhivatalnak használtattott s csak 1860-ban kezdhette meg Haynald Lajos bibornok közbenjárására ismét nyilvános működését.

Az így keletkezett minorita zárdá lett idők folytán katholicizmusnak erős védbástyája s bizonyára nem csalódunk, midőn azt állítjuk, hogy e zárdá működésének köszönhető, hogy a Székelyföldön

rohamosan terjedő reformációval szemben a megye csaknem egész északi részét — melyet maig is „szent földnek“ neveznek — megmentette a katolikus vallásnak, míg ellenben a déli részen maig is protestáns elem a tulnyomó.

Kanta tehát inkább vallási szempontból bir nagyobb fontossággal, mert sem önálló község, sem mint Kézdi-Vásárhely város alkotó része feljegyzésre méltót nem mutat fel, ha csak azt a folytonos villongást meg nem említjük, mely a két község polgárai között két évszázadon át fennállott. Az a nagy különbség, mely a megyéhez tartozó Kanta és a székhez tartozó Kézdi-Vásárhely szláv és székely eredeti népe között faji és vallási szempontból létezett, bizonyos gyűlölködő viszonyt teremtett, mely sok véres veredésben nyert kifejezést, úgy hogy sokáig fentartotta magát azon hit, hogy a kantai hidon naplemente után átmenni nem tanácsos.

Volt Kantában egy nemesi kuria is, a nemes Rácz familiáé, melynek galambbugos kapuja ma is áll, sok évvel túlélvén a feudális korszak kiváltságait. Ezen kuria birván a nemesi porták jogaival — gyakran megállított egy-egy boszút lihegő csoportot, vagy olykor-olykor a hatalom embereit is utokban. Az egykor hatalmas nemesi fészekben most szegény iparosok lakoznak, de ezeknek száma is nap-nap után fogy s a portára beépített ősi lakások lassankint összeomlanak.

Kézdi-Vásárhely rendezett tanácsu város, lakosainak száma az 1890. évi népszámlálás szerint: 4700.

Van kir. törvényszéke, kir. járásbirósága, kir. adóhivatala, posta-távirda hivatala s vasuti állomás. A brassói 24. honvéd gyalogezred 3. zászlóaljának állomáshelye s van a városban szolgabírói hivatal (Kézdi járás), erdőgondnokság, kir. közjegyző, m. kir. anyakönyvvezető (Oroszfaluval együtt képez egy kerületet), csendőrszakasz-parancsnokság, pénzügyőri szakasz. Továbbá van róm. kath. algyimnasium, polgári finiskola, községi fiu- és leányiskola, két kisdóvoda, Erzsébet árvaléany nevelőintézet női ipariskolával, Stephanie menedékház, a k.-vásárhelyi öreg és munkaképtelen nők részére, Rudolf magán kórház, a vereskereszt-egylet segélyével, egy magánegyesület által fentartva.

Van politikai hirlapja, a hetenkint kétszer megjelenő „Székelyföld“ (XVIII. évfolyam), olvasó egyesület, önkéntes tűzoltó egyesület s ennek zenekara és olvasóköre, jótekonyság egyesület, oltár-egylet és vereskereszt-egylet.

Van két gyógytár, tíz szeszgyár, két sörgyár, takarékpénztár, kisegítő takarékpénztár, tizenhárom ipartársulat (mészáros, szűcs, fazekas, timár, csizmadia, cipész, kalapos, szabó, degettes csizmadia, szíjgyártó, asztalos, kovács-kereskedő, kereskedő).

(Folyt. köv.)

*) Mutatvány Háromszékvármegye közönségének most megjelent millenáris emlékkönyvéből.

tént belépésén kívül, melylyel a kiegyezési alapon álló pártok egyesültek és oly tekintélyes számmra tettek szert, a mely az 1867-es alap mellett már régen képződött, épen ezen szívélyes pártközi érintkezési viszony megteremtése mellett lehetett csak megcsinálni a kiegyezést, úgy, a hogy történt.

A pártközi paktum hozta létre a kiegyezést. Ez most már tagadhatatlan. A paktum előzetes garanciáját képezte annak, hogy a kiegyezés keresztül fog viténi. Ezzel a kész munkával mehetett fel Bécsbe Széll Kálmán és erre támaszkodva követelhetette azoknak a nagyfotosságu állami és gazdasági szempontoknak érvényesítését, a melyek az osztrák részről kezdetben erős ellenállásra találtak, de mivel erejük nem volt az osztrák államférfiaknak arra, hogy álláspontjukat megvédelmezzék, ennek következtében kénytelenek voltak engedni és a kiegyezés csakugyan, mint a magyar államfél önálló és egyoldalú alkotása jött létre nemcsak formailag, de tényleg is.

Ez legjobban kitűnik a bankszabadalom és a valutarendezésre vonatkozó ketős törvényben, mely tisztán a magyar állam javára szolgál. Az igaz, hogy ebben a két új törvényben a mi régi jogaink nyerne biztositást. Tulajdonképen új jogokat nem nyertünk. Mert ahhoz, hogy az osztrák-magyar jegybank igazgatóságában a paritásához jogunk van, az már régi dolog. Hisz az egész kiegyezés alap-gondolata a paritás. Ámde eddig azon kereskedelmi és pénzügyi sulynál fogva, a melylyel Ausztria fölöttünk áll és egyéb befolyások érvényesítése mellett ennek a paritásnak gyakorlati keresztülvitele lehetetlen volt. Ezt az akadályt a magyar kormány most elhárította. A paritás következtetésen keresztülvitetik az egész vonalon. Ugyancsak bizonyos bécsi körök a valutarendéssel szemben is nehézségeket támasztottak, holott a valutarendezés elsőfontosságu gazdasági érdekünk.

A magyar kormány ebben az új kiegyezésben kivívta azt, hogy többé semmiféle akadály a valuta rendezésének. Ezzel ellenkező irányzatok érvényesülésének lehetősége ki van zárva. Ez is mutatja, hogy mily nagy erőre és sulyra, tekintélyre hivatkozhatott Széll Kálmán Bécsben, hogy épen ezekben a kérdésekben a magyar álláspontnak érvényt tudott szerezni. Ezt pedig a pártközi paktum mellett tehette csupán.

Mert némely oldalról azt az eszmét szórták közvéleménybe, hogy hát a kiegyezés létrejövén, a paktum lejárt, a helyzetnek meg kell változni. Könnyű belátni, hogy ezt a véleményt arról az oldalról terjesztik, a hol még mindig az előbbi regime reminiscenciáin csüggenek és a kibontakozás kimenetele tekintetében táplált nézeteikben csalódtak. A csalódott ember soha sincs megelégedve a dolgok fejlődésével, még ha az a legüdvösebb is. A csalódott ember nem ismeri a megnyugvást. Elégedetlen.

De szerencsénkre Széll Kálmánban és az új helyzetben, az új regimében igen kevesen csalódtak. Sőt ezek a kevesek is csak egyenileg. Ennélfogva a pártközi vi-

szony felbomlása, a szabadelvűpárt kebelében állítólag eddig elfojtott ellenzéki irányzatoknak kitörése csak ilyen csalódott, elégedetlen emberek ábrándja lehet. A valóság azonban másról győz meg bennünket.

Épen azért ilyen pártfelbomlási egyéb felfordulási aggodalmak nem fogják megzavarni a nyári pihenés esendjét. A kiegyezési mű közel nyolcz esztendeig biztosítva levén, most már összes erőnk, összes tehetségünket belső szervezkedésre fordíthatjuk. Ez az első és legfőbb előny, melyet az új regime nyújtott nekünk.

R.

Száműzetésem ideje,

vagy miért hagytam ott Oláhországot.

Irtá: Tornyai Ferenéz róm. kath. lelkész.

(6. Folytatás.)

Sok kirándulást tettem én Romániában, abban az Amerikaszerű országban, mely igaz, nem olyan művelt, mint Amerika, s hozzá még olyan furesán fekszik a vén Európa testében, mint egy óriási gyomor. Nem is egyéb, mint egy óriási Molochgyomor a szegény kivándorlott vagy önkénytelenül oda szakadt magyarokra. Tettem mindenféle kirándulásokat Oláhországban, tanulmányoztam azt a pátriát szélteben, hosszában és csak így szerezhettem magamnak úgy, a hogy tájékozottságot földje-, népe-, politikája- és társadalmáról, ily módon ismerhettem meg az ott élő magyarok viszonyait, helyzetét akár vallás-erkölcsi szempontból, akár anyagi tekintetben.

Visszatérve azonban Bukarestben megvallom, hogy szívörömet maradtam volna ott, hol a magyarság mintegy központjában igazán páratlan működési helye volna rem csak egy, de öt-hat lelkes, buzgó, munkaképes és házafias magyar papnak. Azonban másképp intézte a sors. A német papok némely öregebbje, kik zsebőket féltették, mint később a püspöki helynök szájából hallottam, óvást tettek, hogy olyan fiatal, tapasztalatlan (?) — szegény fejűk! — most betolakodott magyar papnak mindjárt a Baráczán adjanak tekintélyes állást. — Különbben még egyéb, itt ki nem írható, mert csak gondozatlan elemi iskolásokra illő neveket is adtak csekélységemnek a püspöki helytartó előtt hat és nyolcz szem közt. S így, hogy nagyon fel ne tűnjék nekem, vagy hogy tán egyszerre mégse rontsák el minden illúziómat, néhány napra elküldtek Ploeszti-be kisegítőnek. Ott láttam a lelki elhanyagoltság első csudait a magyar katolikusok között, kik itt számban körülbelül két és háromezeren lehetnek.

Vasárnap érkeztem ide. Az isten tiszteletre jöttek úgy körülbelül tizen-tizenötön, mindenféle nép és nemzetiségekből. A nagy misa alatti éneklés magyarul ment. Nagyon derék fiatal magyar kántortanító van ott Győrből. Elmondotta ugyan, hogy került oda ki, de már nem tudom. Buzgó kis ember, ki szíves örömet jönne vissza, ha lehetne. Ott aztán bizony kénytelen-kelletlenül megtanult oláhu, mert ez a kötelező tanítási nyelv a katolikus iskolában is, hol több az oláh, mint a magyar. Mert hát fizetni is kell, magyarul pedig édes keveset tanulnak a gyermekek, szegény tanítónak, ki elég keservesen van fizetve, úgy kell tánczolni, a hogy a magyarul is tudó, de azért mégis nem magyar érzelmű papja füttyöl, a kinek ismét csak úgy füttyölnek és füttyöltek felülről, a hogy ő füttyöl kántortanítójának. — Tapasztalati igazság, hogy az, kit már tánczra kényszeríteni kell, gyorsan elfárad.

(Folyt. köv.)

Füldői levél.

Tekintetes Szerkesztőség! Már jól benne vagyunk a füldőlevelek saionjában, ideje tehát, hogy K.-Vásárhely füldőjéről, Kovásznáról is megemlé-

kezzünk. Magamnak vindikálom ezt a szerepet, minthogy épen Kovászna a legelső pihenőpontja kis füldőkörutamnak.

Kisebb fekvésű, diszesebb építkezésű, kényelmesebb és több szórakozást nyújtó szénsavas füldőnk még a közelben is vannak, de a Pokolsár páratlan a maga nemében.

A vasuti állomásról kocsink a piacra hajtva, épen a füldő előtt állt meg. Hatalmasan buzgó vízben fürödve, kellemes bizsergés fogta el testünket s nem éreztük, hogy a víz alig 17 fok. Füldés után a szemben levő alsó sétátra mentünk. Ez még fiatal alkotás, de már is nagyon kedves és valamikor szépnek ígérkezik. Mikor oda érkeztünk, a s.-sz.-györgyi czigány épen legkedvesebb nótáját húzta:

Megyszólalt a harang hangja,
A rózsámat hívogatja.
A harmadik harangszóra,
Ráborul a koporsó ira.

még jó, hogy utána mindjárt egy csárdás következett, mert különben nagyon elbusultuk volna magunkat. Az alsó sétátról fák között vezető uton felsétáltunk Kovászna felső szélére, Vajnafalvára. Ott kissé elpityizáltunk a „Czifra Borviz“ 150 éves kutjából, meghallgattuk a vajnafalvi sétát en játszó Vak Ferkót is, a ki mellesleg megjegyezve, Csáng-liából, Hosszafaluból származott át ide nyaralra.

A vajnafalvi sétátról öt perc alatt elérhetjük a kis fenyőerdőt, a hol eprészni is lehet, sőt az ottani kiskorúak véleménye, szerint az erdőszéli kertekben igen kellemes medgy és cseresznye lopás esik. Az erdőből visszatérve elmentünk a Hankó-forráshoz is s ezzel a kovásznai héti öznapi élvezeteken keresztül estünk. Vétket követnék azonban el, ha fel nem említeném, hogy eljövén a vasárnap, a mit onnan tudtam meg, hogy háromannyi nyali (tejnek a főle) volt a kávémon, mint rendszeren, Kovászna füldő közönsége érdekfeszítő látványban részesült. D. u. pontban 5 órakor egy másfél ember nagyságu léghajót erőszattettek utnak a vajnafalvi sétátról. A léghajó teljes szélesendben szállott fel, egy homályka (félhő foszlány) szélén lipinkázott (hintázott) egy darabig, majd leszált nagy méltóságteljesen a fenyőerdő egyik fájára s ezzel vége volt az ünneplésnek.

Szerettünk volna a gyulaalvi fürésztelephez is elmenni, de arra már nem volt időnk.

A kovásznai nyaralók száma most igen kicsiny, de megindult már az áramlat s napról-napra több és több vendég érkezik. A budapesti és kolozsvári egyetem tanári kara is képviselve van a füldővendégek között. Egy pár író és több középiskolai tanár van künn családjával együtt, kiknek egy része vendéglőből él ugyan, de nagy része ott-hon fűzet, mert a lakásokat lehetőleg konyhával együtt veszik ki. Hogy csak némileg jellemezzem az olcsóságot, megemlítem, hogy 1 kiló szép borjusz 44 kr s egy kupa eper 10 kr. Hideg és meleg szénsavas és vasas füldők szintén elég jutányos áron állanak a vendégek rendelkezésére és valószínű is, hogy pár nap múlva a füldővendégek nagy száma igen élénk képet fog kölcsönözni a sétatereknek.

Ifj. Herrmann Antal.

Jelentés a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1898. évi közgazdasági viszonyairól.

(Folytatás.)

A gyáripár terén a tárgyalt évben találkoztunk egy sajnálatos körülménnyel is, azzal, hogy a gróf Mikes család tulajdonát képezett, 1763-ban alapított üveggyár a tárgyalt év október hava 15-én üzemét — a vett értesítés szerint — valószínűleg örökre beszüntette. Nem bírta magát az osztrák versenynyel szemben tovább fentartani, mert nyers anyagának egy részét távolról kellett szállítania s a kamara támogatásával éveken át hasztalan kérelmezett, szállítási kedvezményt nem nyerhetett, ami megmenthette volna. A legsajnálatabb, egyebek mellett,

ezen gyár üzemének beszüntetésénél az, hogy egy már majdnem másfél század év óta Büksszádon ezen gyár körül keletkezett s mondhatni kizárólag a gyárra utalt jó magyar kolónia teljesen kereset és kenyér nélkül maradt és most kénytelenek onnan elszéledni a volt gyári munkások, akiknek nincsen mondhatni semmi fekvő vagyonuk, odamennek — nagy részben tán Oláhországba — ahol azt hiszik megtalálják életfeltételeiket.

Kamaránk évek óta hangoztatja a gyáriparnak a székelyföldön való nagy fontosságát, szükségességét és okszerű elvek mellett való meghonosítását, mely az évről-évre nagyobb mérvet öltő székely kivándorlás meggátolásának egyik leghatalmasabb tényezője lenne. Sajnos, viszhangra nem talált, a kamarának pedig nem állottak rendelkezésére olyan eszközök, a melyek által az eszme gyakorlati kivitelét megkísérélhette volna.

Örömmel üdvözölte azért a kamara a székelyföldi országgyűlési képviselőknek a székelyföld közgazdasági ügyeinek fellendítése s ezek közt a gyáriparnak itten való meghonosítása tárgyában indított akezióját, mely egy az összkormány elé terjesztett emlékiratban nyivánult és ép oly melegen üdvözölte azt, hogy a kereskedelemügyi miniszter ur ez ügyben a tárgyalt év május havában értekezletet tartott a miniszteriumban, melyen kamaránkat elnöke Tauszik B. Hugó kir. tanácsos képviselte s melynek a következők voltak fontosabb mozzanatai:

Első sorban hangsúlyoztatott a székelyvasutak mielőbbi teljes kiépítése Szászrégentől—Csikszereidáig és kapcsolatosan a székelyudvarhelyi csatlakozás, továbbá a sepsi-szentgyörgy—földvári vasut létesítése. Kivánatosnak jeleztetett még a marosvásárhely—Szászrégeni vasut állami megváltása; az Apahida—Marosvásárhely—Héjasfalva és a Marosvásárhely—Nyárádszerdai és a Kézdivásárhely—Ojtozi vonalak létesítése, mely utóbbiak nem csekély nehézségekbe ütköznek, — mindazonáltal ezeknek megvalósítását a miniszter ur tőle telhetőleg támogatni ígérte.

(Folytatása következik.)

Világ krónika.

A belpolitika terén teljes szélesend. Annál mozgalmassabb élet lüktet a külföldi államokban. Spanyolországban és Itáliában folyton tart a forrongás s mindkét országban komoly eseményekre lehetünk elkészülve. Franciaországban még mindig a Dreyfus-ügy dominálja a helyzetet és jöllehet naponta kisebb s kisebb lesz azok táborai, a kik Dreyfus bűnössége mellett kardoskodtak, az antirevizionisták mégsem adják fel még a harcot, még mindig biznak a csodás véletlenben, mely ismét javukra irányítja az események folyását. A revizionisták azonban már nemcsak reménykednek az ügyük sikerében, de egész biztosra veszik Dreyfus teljes erkölcsi diadalát.

*

Alig, hogy lecsillapult az az izgalom, melyet a belga forradalom veszedelme Európaszerte keltett, egész váratlanul keletről érkezett a híre egy másik forradalomnak. Belgrádon át azt jelentették Szófiából, hogy Bulgáriában kiűzték a forradalmot. Ferdinánd fejedelmet elfogták s a bolgár határra szállították. Azok, a kik a belgrádi zszurnalisztika mahinázióit ismerik, eleve nagy skepisszel fogadták ezeket a rémhíreket. Csakhamar meg is indult a szófiaai czáfolatok özöne. Kisült, hogy a belgrádi rémhírekből egy szó sem igaz. Ferdinánd fejedelem még mindig vigan él. Hogy meddig, arról hallgat ugyan a táviró és a krónika. Meglehet azonban, hogy a mi késik, az nem mulik. Bukarestben nincs ugyan még forradalom, de annál nagyobb a forrongás. Meglepetések tehát nincsenek kizárva.

*

A hágai békekonferencia kudarcza immár kétségtelen. Epp oly kevéssé ért ezélt, mint az a golyó, melyet a belgrádi merénlyő Milánnak szánt. Valami vérmes reménynyel elejétől fogva sem viseltünk a hágai konferencia működése iránt, de hogy kimenetele ilyen gyászos és teljesen eredménytelen legyen, arra még sem voltunk elkészülve.

A nagy fiaszko első sorban és kiváltképpen az orosz czár személyes kudarcza. Lehet, hogy ez a körülmény keserítette el annyira II. Miklós czárt, hogy vonakodott fogadni azt az európai kitünőségek közül álló deputációt, mely a szegény Finnország érdekében interveniálni akart nála. Bizony sokkal könnyebb a czárnak a kis Finnország százados jogait és alkotmányát elkobozni, mint ráoktrojni a hágai konferenciára a maga abszolút akarátát.

Színház.

Szombaton, július hó 8-án, a Görög rabszolgát adták elő. E kitünő operettét teltház hallgatta.

Az első pillanatra alig lehetett megállapítani, vajjon a fényes díszletek, jelmezek, vagy az előadás tökéletessége érdemel-e nagyobb figyelmet. Habár egyik kiegészíti a másikat, bátran elmondhatjuk, hogy Szalkay ur nem kimél fáradságot, nem anyagi áldozatot, hogy társulata igazi jó hírnevét épségben fentartsa. S valóban egyes darabokat oly sikerrel és tökélyvel adnak, hogy a komoly hallgató szegyenli, mikor üres padosorok tátongva hirdetik, hogy bizony-bizony kevés érzékkel bír közönségünk jókora része a színművészet iránt. No de a Görög rabszolga előadásakor örvendetesen győződünk meg arról, hogy o feltevésünkben csalatkoztunk. Az előadás ugy részleteteiben, mint összhatásában is kitünőnek mondható. Jó bűvész volt Szalkay. Remeken alakított Réthy Lina (Aspasia), ki mint mindig ugy most is jól oldotta meg feladatát. Kedves megnyerő hangjával nem egyszer zajos óvációra indítván a hallgatóságot. Remek színezéssel játszott Tamássy Szilvia (Antonia hercegnő), Déry Béla (Archias) szobrász szerepében is kitünő erőnek bizonyult. Sz. Tomory Melissa (Iriss szerepében) megnyerő modorával, kitünő alakításával egyszerre meg hódította a közönséget.

Kitünő hatást ért el Szentmiklóssy, a Görög rabszolga szerepében is jó érzéke érvényesül. Szepessy Gusztáv (Márkus Poponius) a főpolgármestert adta oly finom színezéssel és jó hatással, hogy méltán érdemelte ki a közönség tetszését. Boritzky Ilona, mint (Melanopissa) jól színezett. Arday Vilma, Deérynd, Décsy mellék szerepeiket jól oldották. A tánczosnők, rabszolgák egyen-egyen is kellemesen emelték még a darab sikerét.

Vasárnap, Szigligeti Ede remek népszínművét a Csikóst adták. Bizony lehetnek volna többen is. Hiába a magyar népelet, a magyar jellemek nem érdeklik a közönséget, ideg izgató dolgok kellenek. Pedig Szepessy Gusztáv (Márton, csikós) szerepében egy maga többet ért, mint egy fércz szindarab. Jó paraszt gazda Fábian e szerepet igazán neki irták. Szentmiklóssy (Andris bojtár) szerepében a bojtár élte igazi ismeretéről tesz tanuságot. Réthy Lina (Rózi) szerepét adta sok tüzzel, igazi érzéssel, méltó volt a közönség többszörös tetszés nyilatkozatára.

Hétfőn zónaelőadásban most harmadszor a Gésákat adták, fájdalom üresház előtt. Tán az esős idő sem kedvezett a kedves Gésáknak, mert tekintve az operette fényes jelmezeit és nagyszerűségét, tizedik előadásban is teltebb házra lehetett volna számítani. A szereplők általánosan kitünően játszottak.

Kedden, Szepessy Gusztáv jutalomjátékául Dreyfuss kapitány az ördögziget lakója című színmű 7 képben került színre. A szünet alatt Szőke Pista bandája szórakoztatta a közönséget, (nagyon jó darabokat huzott). Nagy előkészület, kitünő előadás, fényes jelmezek. Ugy sejtjük ma mégis a közönség nem volt hálás a jutalmazandó iránt. Hisz Szepessyt mindnyájan szeretjük, többen kellett volna, hogy legyenek. Megérdemelte volna ezt az igazán ügyesen nagy sikerrel összeállított színmű is. Kitünő részletekben a drámai hatás emelkedik tulsúlyba. Kevesen voltak olyanok, kik Dreyfuss (Déry) neje Tomory M. bucsuján s több helyt ne könnyeztek volna. Vagy fel ne melegedtek volna Szepessy (Piquart) igazán átértzett játékán.

Különben ugy a fő, mint a mellék szereplők egyen-egyen kitünően állták meg a helyüket. A közönség ott levő tagjai is hálások, a tetszés minden arcon ott ült. Előadás közben alig mozdult meg valaki, feszült figyelemmel nézván az események fej-

lődését. Látszik, hogy igazán gyönyörködik a hallgatóság, csak a jutalmazandó sohajt fel a mikor az üres páholyokat látja. — Ej-ej! az a háromláb.

CSARNOK.

Jámor Están egyházi levele a szerkesztőhöz.

— 157. —

Téns Szerkesztő Ur!

Megint eszve gyülekeztek az fejr népek az anglusok székelő fővárosába, panaszkodni arról, hogy őket a férfiak le- és elnyomják, hogy nekik sem elég jussik, sem elég szabadjik nincsen s hogy nekik az férfiak nem adgyák meg mindazt, a mivel ők bírnak. Esztet az eszve gyülekezést ugy híjják, hogy női kongresszus. Még jó hogy ágálási viske-tegből nem nevezik *kan* gresszusnak. Hát mán akár-hogy híjják es magikot, az mán egyszer igaz, hogy erőst bolond kompánija, met hát mindétig arról jajgat, a mije nem fáj neki. Hát ugyan bizony, még mi kéne nekik. Iszeg mán jó formán minden-féle pája megnyilt nekik, ha nem es éppeg minden országba, a mi a férfijunak kenyeret ad s ezen fejjül még vagyon olyan pája es, mejikből az férfi emberek egészen ki vadnak zárva. Most mán talán az es kellene, hogy felét az gyermekeknek az férfiak hozzák a világra. Ha az asszony nép belemelegedik az követelésbe, még az es kitelik tölle, hogy ijjen bolondot kíványnyon. Különben nem es éppeg utolsó dolog vóna, meghallgatni, hogy miképen tanácskoz-hatik az a különféle nemzetbeli fejr nép, mikor azt mán tapasztalásból tudgyuk, hogy ha három egy-forma nyelvű asszony személy es vagyon együtt, nem értik meg egymást, mivel hogy nem hall-gattyák meg egyik a másikat, vagy es nekik nem az az élvezettük mint az férfijaknak, hogy beszélgettek, hanem hogy kibeszélték magikot, met az asszonyi állatnál olyan a beszéd, mint az szarvas marhánál a kérődzés: a mi benne vagyon nem tudgya addég megemészteni, amíg még egyszer a szomszéd asszo-nyokkal meg nem munkálja. Hát mán most tessén elképzelni, hogy micsa zímorijum lehet ottan, hol példának okáért egy khinai fejr nép beszél az ő khináiról s esztet a nimet, burkus, tallány s más nemzetbeli asszonyi szeméjkeknek végig kell hall-gatni. Hiszem, hogy nagy fegyelmetességgel hall-gattyák végig s erőst okulnak es belőle.

Közmért legyen mondva, én nem igen tudom felfogni, hogy voltaképen mi ellen jó az a minden esztendőben ismétlődő női kongresszus, iszeg még a leggyakoribb járványos nyavalja sem szokott minden esztendőbe pusztítani, de az nő-uralom betegsége ez mindétig uralkodik és pusztit, met hát az hatalom — egy kárbahágói hasonlat-val élve — ojjan, mint az jó töttöt káposzta: az felnött érett embernek használ, de ha éretlen cse-csemőnek adgyuk, elpusztul tölle. Nohát az asszony szeméjkek sem értek meg arra, hogy az hatalom az kezeikbe kerüjjön, még erőst kiskoruak hozzája s azért én ammondó vagyok, hogy akármennyit tere-ferjjenek es, az konty mindig az kalap alatt marad, a mint ez másképpen nem es történhetik.

Már most aztot kérdeheti valaki, hogy mit kell-jen az férfi embereknek cselekedni, hogy az sok asszonyi gyülekezetből származható károkat jóvá tegye. Hát bizony ennek az legjobb orvossága az lábsziju, mej alkalmas módon használva jó or-vosság léssen mindazoknak, az kiknek a fejikben több okos dolog vagyon beleszorulva, mint az, meny-nyi egy becsületes jó fejr népnak szükséges.

Kárbahágó, 1899. július 7.

Maradtam

tisztelettel és becsületel

Jámor Están,
egyházi és harangkezelő

Ujdonságok.

— **Bíróági kinevezés.** A király Ungur Péter brassói járásbíróági albirót, a kézdivásárhelyi törvényszékhez bírónak nevezte ki.

— **Időjárásunk.** Példátlan, hosszú szárazság után végre megérkezett az eső nagy bőségben, új életre keltvén a hanyatlásnak indult vegetációt. Ugy látszik, hogy azok a roppant esőzések, melyek a múlt hónapban Európa nyugati felében uralkodtak, most már keletre fordultak s talán nagyon sok részünk is leszen az áldásból, mert az időjárás jelenlegi állása mellett — ha az időjelző intézet nyugatról derülést jelez is — egyhamar változás nem igen várható. Vigasztalásunkra szolgálhat különben, hogy a mi földünk még sok esőt elbír.

— **Fürdői hírek.** A székely fürdők — mint lapunkat értesítik — még amugy konganak az ürességtől. A fürdőző közönség jó nagy része már utazásra készen áll s áhítatosan várja a derülést és a hőmérséklet felmelegedését, hanem a jelek oda mutatnak, hogy egyelőre nincs kilátás arra, hogy fürdőink megnépesüljenek. A beállott esőzésnél nagyobb baj az, hogy a levegő igen hűvös s így a fürdők használata lehetetlenné vált. Ugy látszik különben, hogy fürdőinkre az idei nyár sem leend kedvező.

— **Helyi szerzők.** A színi évad vége felé, midőn a színpártoló közönség érdeklődése meg szokott csappanni, rendszeren előbujnak az ismeretlenség homályából a „helyi szerzők” s hogy a magyar színészet sorsán egy-két napra segítsenek egy-egy

szindarabot bocsátanak a társulat rendelkezésére, mely rendszeren rémségesen rossz szokott lenni, de azért a jó közönség begyűl, mert a kíváncsiság összehozza őket. Így került a mirendőrkapitányunk Bócz József ur is a színpadra, ki Bajusz című bohózatával lépett a világot jelentő deszkákra. Csofálatos dolog, hogy soha senkinek ő előtte nem jutott eszébe Arany János humoros költeményét szindarabbá átfőrmálni s csupán a mi helybeli rendünk őre vette magának a fáradságot, hogy a költő vidám, ötletes, mely azonban nem nyújt kellő anyagot egy szindarab számára, — színpadra hozza. Hogy a szerző miképpen kezeli a tollat, s hogy vannak eszméi, az már kitűnt azon polémiából, melyet lapunk hasábjain folytatott s mivel ezen alkalommal konstatáltatt, hogy írni, olvasni tud, meg van a kellő jogezim arra, hogy „helyi szerző” lehessen. Igen sajnáljuk, hogy e darabbal ezuttal bővebben nem foglalkozhatunk, mivel ma lapunk zárta után esik meg ez a nagy helyi érdekű eset, hanem így látatlanban is merjük előlegezni azon állítást, hogy a darab igen mulatságos leend.

— **„Cziterás”** a czime azon nagyszabású operettének, melyet a jelenleg városunkban időző színtársulat egyik jelesebb tagja: Bersitzky Ilona, jutalomjátékául f. hó 15-ére, azaz szombatra kitűzött. E közkedveltségben és szeretetben álló derék színész, ki jó humorával s pompás bárhová beillő komikájával — már több színi évadban — mindig derűltésgben tartotta a színházat látogató közönséget, s szerzett kellemes estéket, igazán jól megvá-

lasztotta jutalomjátékára a darabot, mintegy beigazolando, hogy csakugyan érdemes a közönség szeretetére és pártfogására. A ki tehát egy élvezetes este kedves emlékeiben akarja magát részeltetni, az el ne mulassza e kitűnő operettet megnézni, annál is inkább, mivel kevés alkalom van ily jól szervezett társulattal és színészével találkozni. Midőn ajánljuk olvasó közönségünknek egyuttal sok szerencsét és jó sikert kívánunk e jutalomjátékhoz.

— **Betörést kíséreltek** meg ismeretlen tettesek a napokban. Ezuttal egy kis szatóc boltot akartak feltörni, mely éppen szemben fekszik a honvéd laktanyával s a kiállított honvéd őr a lámpa fénye mellett végig nézhette a cselekvényt. Valószínűleg ez a körülmény okozta, hogy a betöréssel félbe kellett hagyni s a tettesek nem hatolhattak be a boltba. Ez az eset is igen szépen illusztrálja a mi közbiztonsági állapotunkat!

— **Halálozások.** A marosvásárhelyi keresk. és iparkamara két gyászjelentésben adja tudtunkra, hogy két jeles nagyérdemű tagja ugymint Wass Tamás marosvásárhelyi ev. ref. lelkész és György-jakab Márton a „Csiki Lapok” tulajdonosa meghalt. Áldás és béke poraikra.

— **A m. kir. honvédelmi miniszter** ur ő nagyméltóságának f. hó 8-án kelt 46856—XVIII. számú rendelete folytán, a marosvásárhelyi széna, alom- és ágyszalma szükséglet biztosítására a folyó évi 3750—h. számú hirdetmény szerint folyó, hó 10-ére hirdetett árlejtést felfüggeszti.

Hirdetések.

Jókai Mór összes műveinek nemzeti kiadása 100 kötetben teljesen elkészült

Jókai Mór összes műveinek Nemzeti kiadása

Megrendelhető
a legelőnyösebb
részletfizetések
mellett.

100 kötet
dizskötésben,
2000 íven, finom papíron
nyolczadrét alakban.
250 forint.

Az irodalom minden barátja, a nagy költő góniusának minden tisztelője siessen megszerezni e nemzeti kinoset, hogy az minden magyar ház könyvespolcát ékesen díszítse, ereklje gyanánt szálljon nemzedékről nemzedékre.

A megszerzési módokat páratlanul előnyösek és lehetővé teszik, hogy mindenki minden anyagi megerőltetés nélkül egy örökbecsű könyvtár birtokába juthasson,

A ki havonként 2 frtot azaz naponként alig 7 krt szán e fenkölt célra, az megszerezheti magának ezt a könyvtárt, mely páratlan az egész világirodalomban.

Révai Testvérek Irod. Int. Részv.-társaság könyvkereskedéséből, Budapest.

VIII., Üllői-ut 18. eszennel megrendelem

JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEINEK NEMZETI KIADÁSÁT
100 kötetben, 2000 íven, vászon díszkötésben 250 frtot.

2	frtos havi részletfizetés mellett adóztatik az első	10	kötet
3		20	
4		30	
5		40	
6		50	
7		60	
8		70	
9		80	
10		90	
		100	

Fizetendő Budapest.

A nem kívánt módokat áthuzandók.

Minden 10 részlet fizetése után egy további sorozat szállítatik. A részletfizetések be nem tartása esetén sziveskedjék a czég az esedékes összeget postai megbízás útján, a postaköltségek behajlása mellett behajtani. A postai megbízás be nem váltása esetén a részletfizetési kedvezmény megszűnik és a teljes mű vételára esedékesé válik.

Kelt: Aláírás és pontos cím:

A ki tehát még nincs birtokában ennek az irodalmi ereklyének, az töltse ki a mellékelt megrendelőlapot, vágja ki és egy levelezőlapra ragasztva küldje be hozzánk.

RÉVAI TESTVÉREK
Irodalmi Intézet Részvénnytársaság
Budapest, Üllői-ut 18.

Irodalombarátok a kik előfizetőket gyűjteni késznek, nagy jutalomban részesülnek fáradságukért